

**BOSHLANG'ICH SINFLARDA INGLIZ TILI O'QITISHNING
INNOVATSION VA SAMARALI O'RGATISHNING USULLARI ULARNIG
YO'NALISHLARI**

**Fan va texnologiyalar Universiteti talabasi
Toxirova Dilshoda Inom qizi
Fan va texnologiyalar Universiteti v.b.dotsenti,
F.f.b.f.d. Turaboyeva Sitora Zokir qizi**

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada boshlang'ich sinflarda o'quvchilarning til o'rganishga bo'lgan qiziqishini oshirish uchun ingliz tili o'qitishning samarali, zamonaviy va innovatsion metodlari intellektual o'yinlar orqali, qo'shiq, raqislar, pantomima, tarqatma matiriallar orqali o'rganishni samarali bo'lishini o'rganamiz

Kalit so'zlar: aralash texnika, qiziqarli o'yinlar, boshlang'ich sinflar, zamonaviy innovatsion intellektual, metodlar, pantomima.

Mamlakatimiz mustaqillikka erishgandan so'ng, biz yoshlarning chet tillarini o'rganishga bo'lgan qiziqishi oshdi va davlatimiz tomonidan biz yoshlarga til o'rganishga ko'plab imkoniyatlar shart sharoitlar yaratilmoqda. Qadimda aytilgan naqil bora til bilgan el biladi. Har bir davlatda boshqa yurtning tilini bilgan fuqoro, usha yurtga sayohat qilsa o'sha yurtning tilida suhbatlashsa u yerda ham o'z o'rnini oshirgan bo'ladi So'nggi paytlarda ingliz tilini o'rganadigan har qanday yoshdagi odamlar soni juda ko'paymoqda. Buning sababi, hayot jarayonida ingliz tilini bilmasdan yashash qiyinlashib bormoqda. Ammo til o'rganish ham yosh davrlariga bog'liq. Hatto, olimlar bolalar kattalarga nisbatan tilni tez va oson o'zlashtirishni isbotlashgan. Bolalarda til o'rganishga bo'lgan tabiiy moyillik, ularda taqlid qilish xususiyati kuchli ekanligi, kattalarga qaraganda bolalar vaqtining ko'pligi va o'rganilgan ma'lumotlarni tez xotirada saqlashi buning asosiy sabablaridandir.

Yana shunga e'tibor qaratish kerakki, 6-7 yoshdagi bolalar ma'lumotlar ma'nosini tushinib emas, uni mexanik tarzda yodlaydi. Shuning uchun ham ingliz tilini o'rganayotgan boshlang'ich sinf o'quvchilariga tilni o'rgatishni grammatik tushuncha berishdan boshlamalik zarur. Aks holda chet tilini o'rgatishning dastlabki

“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”

Volume 12. December 2024

qadamidanoq bolani charchatishi va til o'rganishga bo'lgan qiziqishini susaytirip qo'yishi mumkin. Chunki boshlang'ich sinfdagi o'quvchilarga chet tilini o'rgatish qiyin shu bilan birga mas'uliyatli vazifalardan biri hisoblanadi . Shuning uchun ham boshlang'ich sinflarga ingliz tilini mazmunli va qiziqarli o'rgatish uchun quyidagi innovatsion metodlardan foydalanish mumkin :

Ma'lumki, yosh bolalar eshitgan ma'lumotlaridan ko'ra, ko'proq ko'rgan predmetlarini eslab qoladi. Shunday ekan , darsni turli xil ko'rgazmali qurollar, plakatlari orqali, ko'zga ko'rinadigan va kundalik hayotda ko'p ishlatiladigan narsa, buyumlarga yozish orqali yangi so'zlarni o'rgatish va o'rgangan yangi so'zlari ishtirokida gaplar tuzish . Masalan, kitob (book), stol (table), doska (blackboard) , ruchka (pen), oyna (window) va shu kabilarga yozish. Kundalik hayotda ko'p ishlatiladigan bunday narsa-buyumlar ko'zga doimo tushib turishi va doimo qo'llanishi bois, bola bu so'zlarni ixtiyorsiz tarzda o'rganadi .

Qo'shiq va she'rlar orqali tushinish yoki eslab qolish qiyin bo'lgan so'zlarni musiqaga solib kuylash. Bunda yangi so'zlarni eslab qolish bilan birga, bolaning og'zaki nutqi ham rivojlanadi. Bunga misol qilib, bolalarning ingliz tili alifbosini qo'shiq qilib o'rganishlari shunchaki yodlashdan ko'ra samarali ekanligini ko'rsatish mumkin . so'z boyligini o'zlashtirishga yordam beradigan o'yinlarning aksariyatini o'z ichiga oladi . Bunda bolalar o'qituvchi bergan turli xil topshiriqlarni bajaradi . Natijada o'quvchilar orasida raqobat vujudga kelib, til o'rganishga bo'lgan qiziqishi yanada oshadi.

Zero, bolalar turli xil multfilmlarni ko'rishga qiziqadi. Ingliz tilidagi multfilmlarni ko'rish jarayonida esa, multfilmdagi gaplarni tushunmasa-da, multfilim qahramonlarining harakatlari orqali ular ishlatayotgan so'zlarni tushunishga intiladi. Bu esa bolalar uchun qiziq va til o'rganishlari uchun samarali yo'l. Ingliz tili fanini o'qitishda turli xil o'yinlar orqali o'rgatishning o'rni beqiyosdir. Dars davomida har xil o'yinlar o'ynatib turish sinfdagi fanni o'rganishga bo'lgan ishtiyoqni yanada oshiradi, faol bo'lmagan o'quvchilarni ham darslarda yaxshiroq qatnashishga undaydi. Quyidagi o'yinlar so'zimizga misol bo'la oladi. O'qituvchi o'quvchilarga biror bir so'zni aytadi va o'quvchi uni ko'rsatadi. Qolgan o'quvchilar esa so'zni topib, inglizcha nomini aytishi kerak bo'ladi .

Rivojlantirish orqali dunyo tan olgan davlatlar standartiga javob bera oladigan maktab dars, darslik yaratish biz pedagoglarning vazifamizdir. Quvonarlisi, ingliz tilida biyron so'zlasha oladigan lar maktabning birinchi sinfidayoq topilayotgani, tizimda ingliz tili mutaxassislarining ko'p mehnati singayotganidan dalolatdir. Ayniqsa,

“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”

Volume 12. December 2024

chet tilida xalqaro darajalarga erishayotgan o'quvchilar safi kundan kunga ko'payib bormoqda. Shuningdek, milliy oliygoharimizdan tashqari dunyoning top 1000 talikka kirgan universitetlarga bir o'quvchining yettitadan ortig'iga talaba bo'layotgani ham bizni quvontiradi.

Mazkur metodlar o'quvchilarning mashg'ulotlar jarayonidagi faolliklarini ta'minlash, o'z fikrlarini to'liq bayon qilishi ularni erkin fikr yuritishga yordam berishga olib keladi. Masalan; "Fikriy hujum" metodining asosiy tamoyili va sharti mashg'ulotning har bir ishtirokchisi tomonidan o'rta tashlanayotgan fikrga nisbatan tanqidni mutlaqo ta'qiqlash hazil-mutoyibalarni rag'batlantirishdan iboratdir. Bundan ko'zlangan maqsad o'quvchilarning mashg'ulot jarayonidagi erkin ishtirokini ta'minlashdir. Ta'lim jarayonida ushbu metoddan foydalanish o'qituvchining pedagogik mahorati va tafakkur ko'lamining kengligiga bog'liq bo'ladi. Bunday o'yinlar bolalarni shu darga bo'lgan qiziqishini yanada ortiradi shu darsga bo'lgan mehrini oshirib o'qituvchiga ham mehri qo'yishi kiyingi darsni intiqlik bilan kutishi darslarga faol qatnashishiga yordam beradi.

Issiq kartoshka o'yini orqali bolalarni yangi so'zlar va o'tgan darslarda yod olgan eslab qolgan so'zlarini takrorlash va so'zlarni bir biriga bog'lab aytishni o'rganadi. Bunda o'qituvchi dumaloq shar yordamida o'quvchilarga qo'lma qo'l va uzatishi so'zlarni aytishlarini so'raydi. Bunda bolajonlar qo'laridagi sharni issiq deb tasavur qiladilar va qularida uzoq ushlab turish munker emas deb tushuntiriladi bolajonlar bu o'yini juda zavq bilan bajarishga intilishadi. Ingiliz tilini o'rgatish ko'proq o'qituvchi mahoratiga bog'liq bo'ladi bolalar bilan qancha qiziq va tushunarli o'tilsa bolajonlar shu tilni tez va samarali bilib olishadi. Bunday interaktiv o'yinlar bolalarni zeriktirib qo'ymaslik va sinif honadagi o'quvchilarni barchalari birday qatnashishini

Bunda Pedagogik texnologiya shakl, metod va vositalar qo'shiq sher rasimlar turli o'yinlar yordamida tashkil etilib, pedagogik faoliyat samaradorligini oshiradi hamda o'qituvchi o'rtasida o'zaro hamkorlikni yaqinlik mehrini ishonchni oshiradi. Bundan tashqari, o'quvchilar tomonidan o'quv predmetlari bo'yicha puxta bilimlarning egallanishini ta'minlaydi. O'quvchilarda mustaqil, erkin va ijodiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantiradi. Hamda o'quvchilarning o'z imkoniyatlarini ro'yobga chiqara olishlari uchun zarur shart-sharoitlarni yaratiladi. Shuningdek, pedagogik jarayonda demokratik va insonparvarlik g'oyalarining ustivorligiga erishishni kafolatlatlaydi va che tillariga bo'lgan qiziqishlarini oshiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. N. Karimov. XX asr adabiyoti manzaralari. –Toshkent: O‘zbekiston, 2008. –B. 8.
2. Mirzayeva Z. I. Abdurauf Fitrat faoliyatining o‘rganilishi: o‘ziga xos yondashuv va qarashlar /O‘zbekiston tarixining dolzarb masalalari yosh olimlar tadqiqotlarida: asosiy yo‘nalishlar va yondashuvlar. Respublika yosh olimlarining an‘anaviy ikkinchi ilmiy konferensiyasi materiallari to‘plami. – Toshkent: Fan, 2010. – B. 187.
3. qizi Ezoza, R. M., & qizi Turaboyeva, S. Z. (2022, December). IMPACT OF POSITIVE MOOD ON LEARNING. In *INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE" THE TIME OF SCIENTIFIC PROGRESS"* (Vol. 1, No. 4, pp. 26-30).
- 4 . Sitara, T. Z. (2022, December). REALIZATION OF LINGUISTIC AND CULTURAL UNITS IN THE LINGUISTIC LANDSCAPE OF THE WORLD. In *INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE" INNOVATIVE TRENDS IN SCIENCE, PRACTICE AND EDUCATION"* (Vol. 1, No. 4, pp. 54-57).
5. Turaboeva, S. (2022). ОЛАМНИНГ ЛИСОНИЙ МАНЗАРАСИДА ЛИНГВОКУЛЬТУРОЛОГИК БИРЛИКЛАРНИНГ ВОҚЕЛАНИШИ. *Science and innovation*, 1(В8), 1516-1523.
6. Turaboeva, S. (2022). IMPLEMENTATION OF LINGUOCULTUROLOGICAL UNITS IN THE LANGUAGE PICTURE OF THE WORLD. *Science and Innovation*, 1(8), 1516-1523.
7. Turaboeva, S. (2022). IMPLEMENTATION OF LINGUOCULTURAL UNITS IN THE LANGUAGE LANDSCAPE OF THE WORLD. *Science and Innovation*, 1(8), 1194-1201.

Research Science and
Innovation House